

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka, JUDr. Karla Šimky, JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **A. M.**, zastoupeného Mgr. Bohdanou Novákovou, advokátkou se sídlem Pod Terebkou 12, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 11. 2007, č. j. 28 Az 32/2007 - 28,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Zástupkyni žalobce advokátce Mgr. Bohdaně Novákové **se určuje** na odměně za zastupování a na náhradě hotových výdajů částka 5712 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 28. 11. 2007, č. j. 28 Az 32/2007 - 28 zamítl žalobu podanou žalobcem (dále jen „stěžovatel“) proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky ze dne 13. 4. 2007, č. j. OAM-2160/VL-20-P16-2005, kterým stěžovateli nebyla udělena mezinárodní ochrana podle ustanovení §§ 12 až 14b zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se stěžovatel domáhal zrušení předmětného rozsudku a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud, po konstatování přípustnosti kasační stížnosti, se ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by totiž tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Do s. ř. s. byl zaveden zákonem č. 350/2005 Sb. s účinností ke dni 13. 10. 2005. Ve věcech azylu v nové úpravě institutu nepřijatelnosti (§ 104a s. ř. s.) je nyní kasační stížnost mimořádným opravným prostředkem omezeným na případy objektivní nutnosti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Z těchto důvodů bude kasační stížnost ve věcech azylu přijata k projednání jen tehdy, jestliže rozhodování o ní umožní Nejvyššímu správnímu soudu zároveň plnit obecnější sjednocující funkci v systému správního soudnictví. S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je vhodné připomenout, že stěžovateli

byla soudní procesní ochrana již jednou poskytnuta individuálním projednáním jeho věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci.

Přesahem vlastních zájmů stěžovatele, který ve věcech azylu jediné vede k meritornímu projednání kasační stížnosti, je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To prakticky znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.

O přijatelnou kasační stížnost se tak prakticky může jednat v následujících typových případech: 1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu. 2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu. 3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně. 4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu. b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

Přijatelnost kasační stížnosti je proto třeba odlišovat od přípustnosti kasační stížnosti na straně jedné a důvodnosti na straně druhé. Přípustnost (či tedy spíše absence některého z důvodů nepřijetnosti) kasační stížnosti je dána splněním zákonných procesních předpokladů, jako je včasné podání kasační stížnosti (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), řádné zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), absence dalších zákonných důvodů nepřijetnosti (§ 104 s. ř. s.) apod. Důvodnost kasační stížnosti na straně druhé je otázkou věcného posouzení kasačních důvodů stěžovatelem uváděných (§ 103 odst. 1 s. ř. s.). Pokud tedy kasační stížnost splňuje zákonné podmínky procesní přípustnosti, pak je způsobem výše naznačeným zkoumán přesah vlastních zájmů stěžovatele, tedy její přijatelnost. Jinými slovy, přichází-li stěžovatel s námitkami, o nichž se Nejvyšší správní soud vyslovil již dříve a své rozhodnutí zveřejnil, není nutné ani efektivní, aby v obdobné věci znovu jednal a rozhodoval, když výsledkem by byl nepochybně stejný závěr. Je-li kasační stížnost přípustná i přijatelná, Nejvyšší správní soud posoudí její důvodnost.

Z výše uvedeného plyne, že je v zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech azylu splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. Zájmem stěžovatele je však rovněž uvést,

v čem spatřuje, v mezích kritérií přijatelnosti popsaných výše, v konkrétním případě přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

Stěžovatel v kasační stížnosti namítal, že odůvodnění správního rozhodnutí je nedostatečné a nepřezkoumatelné. Krajský soud se proto mohl domnívat, že měl v zemi původu jen potíže s jedním vahabistou, na nikoho se přitom neobrátil se žádostí o pomoc a pak odcestoval do České republiky. Skutečnost však byla taková, že se zúčastnil demonstrací a krvavých světově známých nepokojů v A., byl pronásledován skupinou Akrami, tj. skupinou osob, které povstaly proti prezidentovi a aktivně se zúčastňoval politického života. Pravdou také je, že rozdával politicky motivované letáky. Nerozumí však tomu, že tyto skutečnosti byly v předchozím řízení opomenuty a neobjevily se v odůvodnění rozsudku krajského soudu, ač jsou pro posouzení věci zásadní. Uvedené skutečnosti ho utvrzují v tom, že oba státní orgány porušily ustanovení § 2 odst. 4, § 3 zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) ve vztahu k ustanovení § 12 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud již v celé řadě svých rozhodnutí uvedl jaké jsou aspekty posuzování zákonných podmínek pro udělení azylu a možností přezkumné činnosti správních soudů. Např. v rozsudku ze dne 26. 7. 2006, sp. zn. 7 Azs 81/2006, dostupný na www.nssoud.cz., vyslovil, že „Nejvyšší správní soud vychází při svém rozhodování z toho, že poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území České republiky, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pocítuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2004, sp. zn. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je proto aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování“.

Nejvyšší správní soud musí především poukázat na to, že uvedené stížní námítky stěžovatel neuváděl ani v žádosti o mezinárodní ochranu ani v pohovoru ze dne 13. 12. 2005, který byl na jeho žádost veden v ruském jazyce za přítomnosti tlumočnice, ani tyto námítky nevznesl v žalobě podané proti rozhodnutí ministerstva. V tomto směru lze odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 9. 2004, č. j. 1 Azs 34/2004 - 49, který byl uveřejněn pod č. 419/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, v němž vyslovil, že „ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. in fine brání tomu, aby stěžovatel v kasační stížnosti uplatňoval jiné právní důvody, než které uplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáváno, ač tak učinit mohl; takové námítky jsou nepřijatelné. Ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. naproti tomu brání tomu, aby se poté, co bylo vydáno přezkoumávané rozhodnutí, uplatňovaly skutkové novoty. K takto uplatněným novým skutečnostem kasační soud při svém rozhodování nepřihlíží“. Z těchto důvodů se nemůže Nejvyšší správní soud uvedenými námitkami věcně zabývat.

Pokud stěžovatel v kasační stížnosti uvedl, že mu není jasné, proč tyto skutečnosti byly v předchozím řízení opomenuty a neobjevily se v odůvodnění rozsudku krajského soudu,

ač jsou pro posouzení věci zásadní, Nejvyšší správní soud odkazuje na svůj rozsudek ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 21/2003 - 55, který byl uveřejněn pod č. 298/2004 Sbírkou rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, v němž se vyslovil tak, že „správní orgán neporušuje § 32 odst. 1 správního řádu, nepřihlédne-li ke skutečnostem jemu neznámým, které s ohledem na jejich povahu může uvést jen účastník řízení“. Také v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 22/2003 - 44, dostupný na www.nssoud.cz, se uvádí, že „...Z žádného ustanovení zákona však nelze dovodit, že by správnímu orgánu vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 správního řádu, má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl“. Obdobně i v rozsudku ze dne 20. 11. 2003, č. j. 2 Azs 27/2003 - 39, který byl uveřejněn pod č. 181/2004 Sbírkou rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, kasační soud dovodil, že „...to však neznamená, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a činit posléze k těmto důvodům příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 spr. ř. má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl“. V kasační stížnosti tvrzené skutečnosti mohl tedy vědět jen stěžovatel, ten je však neuplatnil ani v žádosti o udělení azylu, ani v protokolu o pohovoru, a konečně ani v žalobě podané proti rozhodnutí správního orgánu. Jelikož neustále tvrdil, že důvodem jeho odchodu ze země původu bylo pronásledování vahabisty, tím vymezil rozsah dokazování, a ministerstvo i krajský soud právem zaměřily svou pozornost jen na tuto otázku. Krajský soud navíc mohl přezkoumat napadené správní rozhodnutí jen v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 1 s. ř. s.) a v žaloba v tomto směru nic uvedeno nebylo.

Stěžovatel v kasační stížnosti rovněž namítal, že se obává návratu do země původu, kde by byl podle svého přesvědčení zabit, neboť Uzbeká republika mu není schopna zajistit ochranu před vahabisty.

Nejvyšší správní soud v tomto směru poukazuje na to, že zásada „non-refoulement“, která je zakotvena v čl. 33 Ženevské úmluvy, znamená de facto závazek smluvních států „nevyhostit jakýmkoli způsobem nebo nevrátit uprchlíka na hranice zemí, ve kterých by jeho život či osobní svoboda byly ohroženy na základě jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité společenské vrstvě či politického přesvědčení“. Daný postup ale nelze vždy uplatňovat automaticky, nýbrž jen tehdy, pokud to skutkové okolnosti případu vyžadují, kdy stěžovatel předloží ve správním, resp. v soudním, řízení dostatečně přesvědčivé důkazy svědčící o reálném ohrožení jeho života v zemi jeho původu. Nejvyšší správní soud není povolán k tomu, aby stavěl napevno, zda stěžovatel je či není uprchlíkem ve smyslu definice Ženevské úmluvy. K takovému úsudku a závazné deklaraci statusu uprchlíka ostatně není zákonem povolán ani ministerstvo. Stěžovatel však během celého správního a soudního řízení neuvedl nic, co by naznačovalo, že by mohl být uprchlíkem ve smyslu této definice (stěžovatel v žádosti o udělení mezinárodní ochrany a v protokolu o pohovoru sám uváděl, že nebyl členem žádné politické strany, neangažoval se, soudně nebyl trestán, se státními orgány Uzbeké republiky neměl nikdy žádné problémy a potíže, nevyhledával pomoc u státních orgánů v případě výhrůžek a fyzického napadení ze strany vahabisty a že jediným důvodem k odchodu ze země původu byly proto obavy z kriminálních výhrůžek muže, tedy soukromé osoby, který patřil k vahabistům a nutil ho ke spolupráci). Stěžovatel tedy nepředložil ve správním řízení, ani v soudním řízení dostatečně přesvědčivé důkazy svědčící o reálném ohrožení jeho života v zemi jeho původu. Obava stěžovatele, že by ho zabil bratr jeho spolužáka, který je vahabistou, je jeho subjektivním přesvědčením, které není podloženo žádnými důkazy. Po vyhodnocení a posouzení hlavních motivů odchodu stěžovatele ze země původu právem dospěly správní

orgán i krajský soud k závěru, že stěžovateli v případě návratu do vlasti nehrozí přímo a bezprostředně skutečné nebezpečí vážné újmy podle ustanovení § 14a odst. 2 zákona o azylu a že by se na něho mohla vztahovat Ženevská úmluva včetně svého čl. 33 odst. 1. Nejvyšší správní soud v podrobnostech odkazuje na rozsudek ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 23/2007 - 64, který byl uveřejněn pod č. 1336/2007 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, v němž vyslovil, že „vyžadují-li to skutkové okolnosti případu a žadatel o azyl předložil ve správním řízení dostatečně přesvědčivé důkazy o reálném ohrožení života v zemi původu, je třeba jeho situaci vyhodnotit a zvážit, zda se na něho vztahuje překážka vycestování i v případě vydání rozhodnutí o zastavení řízení (§ 25 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu), a to s ohledem na aplikační přednost mezinárodního závazku České republiky plynoucího z čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (zásada non-refoulement) před vnitrostátní právní úpravou“. Obdobné závěry vyslovil Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 4. 8. 2005, č. j. 2 Azs 343/2004 - 56, který byl uveřejněn pod č. 721/2005 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, podle něhož „v případě rozporu mezi ustanoveními čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (publikované pod č. 208/1993 Sb.) a § 91 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, má aplikační přednost čl. 33 odst. 1 Úmluvy. Pokud je však zjevné, že konkrétní žadatel o azyl nemůže být uprchlíkem typicky proto, že neuvádí žádnou skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování, není k takové aplikační přednosti důvod, neboť na takovou osobu čl. 33 odst. 1 Úmluvy nedopadá“.

Stěžovatel posléze v kasační stížnosti namítal, že si krajský soud pro závěr o neexistenci vážné újmy ve smyslu ustanovení § 14a odst. 2 zákona o azylu neobstaral dostatek podkladů a neodůvodnil ho tak, aby tento závěr byl přezkoumatelný. V České republice se oženil s občankou České republiky, s níž žije v rodinném svazku. Krajský soud však k jeho rodinnému životu nevedl žádné dokazování a rozhodnutí, které by bylo v rozporu se zákonem a tudíž by pro něho zakládalo skutečně vážnou újmu. Za tuto újmu je ale třeba považovat i zásah do jeho rodinného a soukromého života, neboť ustanovení § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu nelze zužovat. Uvedené skutečnosti ho proto utvrzují v tom, že oba státní orgány porušily ustanovení § 2 odst. 4, § 3 správního řádu ve vztahu k § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.

Především je třeba znovu poukázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2006, sp. zn. 7 Azs 81/2006, dostupný na www.nssoud.cz, v němž se uvádí, že „... poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území České republiky, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem...institut azylu je proto aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené...“.

Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 5. 5. 2004, č. j. 1 Azs 33/2004 - 50, dostupný na www.nssoud.cz, již také vyslovil, že „dovolává-li se stěžovatel ochrany svého rodinného života, pak v jeho případě takovou ochranu skýtá zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, který mu umožňuje, s ohledem na jeho manželství se státní občankou České republiky, žádat o povolení k trvalému pobytu na území České republiky a legalizovat zde svůj pobyt a soužití s manželkou; neudělení azylu žalobci z humanitárních důvodů tudíž nelze považovat za odepření ochrany rodinného života stěžovatele, jestliže se lze domáhat takové ochrany jiným zákonem založeným způsobem a nelze z tohoto důvodu ani dovozovat existenci překážky vycestování ve smyslu § 91 odst. 1 písm. b) zákona o azylu“. Obdobně je třeba odkázat i na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2007,

č. j. 2 Azs 30/2007 - 69, dostupný na www.nssoud.cz., v němž vyslovil, že „jakkoli nelze shledat úplnou shodu mezi zněním bývalého § 91 a nynějšího § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, tak v těch částech, kde takovou shodu shledat lze, je možno i po účinnosti zákona č. 165/2006 Sb. aplikovat právní názory vyslovené Nejvyšším správním soudem ve vztahu k onomu dříve účinnému § 91 zákona o azylu“.

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje tedy dostatečnou odpověď na všechny stížní námítky a krajský soud při svém rozhodování postupoval v souladu s touto judikaturou. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Za těchto okolností konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a proto ji jako nepřijatelnou odmítl (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3, věty první za použití § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byl-li návrh odmítnut.

Stěžovateli byla pro řízení o kasační stížnosti ustanovena zástupcem advokátka a podle § 35 odst. 8 s. ř. s. platí v takovém případě odměnu advokáta včetně hotových výdajů stát. Podle § 7, § 9 odst. 3 písm. f) a § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, náleží advokátce odměna za dva úkony právní služby po 2100 Kč (převzetí a příprava zastoupení včetně porady s klientem a doplnění kasační stížnosti) a podle § 13 odst. 3 citované vyhlášky náhrada hotových výdajů v částce 2 x 300 Kč, celkem tedy 4800 Kč. Protože ustanovená advokátka je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se její odměna o částku odpovídající této dani, kterou je povinna odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, tj. o 912 Kč. Celková částka odměny proto činí 5712 Kč.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. června 2008

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu